

HRVATSKA PSIHOLOŠKA KOMORA

Na temelju članka 12. Statuta Hrvatske psihološke komore, Zagreb, Mlinarska 38, Skupština Komore je na svojoj 4. sjednici održanoj dana 3. srpnja 2004. godine donijela

KODEKS ETIKE PSIHOLOŠKE DJELATNOSTI

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

- (1) Etički kodeks psihologa (u nastavku teksta: Kodeks) sadrži zajednički sustav vrijednosti kojih su se psiholozi obvezni pridržavati u svom stručnom radu.
- (2) U svom području interesa i djelovanja psiholog će prihvaćati objašnjenja o psihičkom funkcioniranju koja su temeljena na valjanim i provjerljivim znanstvenim spoznajama. Tako stečene i usvojene spoznaje on primjenjuje u različitim profesionalnim situacijama i ulogama.
- (3) Psiholog može djelovati kao znanstvenik-istraživač, nastavnik, odgajatelj, dijagnostičar, terapeut, supervizor, savjetnik, sudski vještak i slično.
- (4) Psihologu mora biti cilj širiti valjane spoznaje o čovjeku i njegovom ponašanju i primjenjivati ih s ciljem poboljšanja kvalitete života pojedinca i ljudske zajednice.
- (5) Psiholog mora uvažavati i isticati temeljno značenje slobode istraživanja i izražavanja u znanosti, podučavanju i publiciranju. Ovu slobodu će shvaćati kao temelj znanosti i svekolikog ljudskog napretka.
- (6) Psiholog će nastojati zajednici u kojoj djeluje pomagati pri upoznavanju i razumijevanju pojava koje se tiču ljudskog doživljavanja i ponašanja. Pri tome će isticati i podupirati slobodu izbora vlastitog ponašanja svakog pojedinca, ukoliko to ponašanje ne šteti drugima.
- (7) Osobna je odgovornost i zadaća svakog psihologa ostvarenje najviših etičkih standarda vlastitog ponašanja. Dužnost mu je poticati etično ponašanje kod svojih učenika, studenata, suradnika i kolega. Njegova je dužnost, nadalje, savjetovati se s kolegama ukoliko ima etičkih dvojbi. Svaki psiholog, međutim, u svom djelovanju nastupa kao nezavisna osoba, te dopunjava i oplemenjuje pravila dana ovim Kodeksom osobnim sustavom humanih vrijednosti, vlastite kulture i životnog iskustva.

II. TEMELJNA NAČELA

1. Uvažavanje ljudskih prava i dostojanstva osobe

Članak 2.

- (1) U svom radu i profesionalnom djelovanju psiholog će iskazivati bespogovorno štovanje temeljnih ljudskih prava, dostojanstva i vrijednosti svih ljudi. Razvoj tih vrijednosti nastojat

će poticati kod svakog pojedinca s kojim dolazi u profesionalni doticaj uvažavajući pravo pojedinca na privatnost i tajne, kao i njegovo pravo na samoodređenje.

(2) Psiholog mora biti svjestan postojanja individualnih i kulturalnih razlika među ljudima s obzirom na dob, spol, rasu, nacionalnost, etničko porijeklo, religijsku pripadnost, seksualnu orijentaciju, tjelesne osobine, jezik i socioekonomski status. Postojeće razlike će prihvaćati na otvoren i tolerantan način. Psiholog će nastojati u svojem radu otkloniti sve oblike diskriminacije, te neće sudjelovati u bilo kakvom obliku nepoštenih i neetičnih diskriminirajućih odnosa.

2. Kompetentnost

Članak 3.

(1) Psiholog će nastojati ostvariti i zadržati visoku razinu kompetentnosti u svom radu. Svjestan granica svojih znanja i vlastite stručnosti pružat će samo one usluge i služiti će se samo onim tehnikama za koje je kvalificiran obrazovanjem ili iskustvom. U onim područjima djelatnosti u kojima nisu utvrđeni pouzdani strukovni standardi, poduzimat će nužne mjere opreza s ciljem zaštite osoba s kojima dolazi u profesionalni doticaj.

(2) Psiholog mora biti svjestan važnosti znanstvenih i profesionalnih dosega i ograničenja u područjima kojima se bavi.

(3) Psiholog mora biti svjestan dinamike razvoja psihologije kao znanosti i primijenjene discipline, te će pratiti ovu dinamiku i stalno stjecati i razvijati nove spoznaje i vještine.

3. Profesionalna i znanstvena odgovornost

Članak 4.

(1) Psiholog mora biti svjestan profesionalne i znanstvene odgovornosti prema osobama s kojima dolazi u profesionalni doticaj, prema zajednici i društvu u kojemu živi i radi. Moralni standardi i ponašanje moraju biti takvi da potiču izgradnju pozitivnog stava javnosti prema psihologiji i prema psiholozima. Dužan je poticati profesionalnu i znanstvenu etiku svojih kolega. Kada je to potrebno savjetuju se s kolegama s ciljem sprečavanja ili izbjegavanja neetičnog ponašanja.

4. Integritet znanosti i struke

Članak 5.

(1) Psiholog će težiti promicanju integriteta psihologijske znanosti, obrazovanja psihologa i psihološke prakse. U ovim nastojanjima mora biti otvoren, pošten i uvažavati druge. Mora biti realan i korektan u opisivanju rezultata istraživanja, podučavanja, pruženih usluga i slično. Mora Izbjegavati ponašanja koja mogu na bilo koji način nanijeti štetu slici psihologa ili psihologije kao struke. Ulogu psihologa u društvu objašnjavat će svim zainteresiranim strankama, te nastojati djelovati u skladu s tom pozitivnom ulogom.

III. ETIČKI STANDARDI

a) Opći standardi

1. Profesionalni i znanstveni odnosi

Članak 6.

(1) Psiholog pruža usluge dijagnosticanja, terapijskog rada, istraživanja, supervizija, savjetovanja i ostalih psiholoških usluga isključivo u kontekstu profesionalnih i znanstvenih odnosa ili uloga.

2. Opis prirode i rezultata psiholoških usluga

Članak 7.

(1) Pri pružanju profesionalnih usluga pojedincima, skupinama ili organizacijama, psiholog je dužan koristiti jezik i termine koji su posve razumljivi primateljima usluga. Dužan je unaprijed pružiti podatke o prirodi svojih usluga, dati odgovarajuće podatke nakon pruženih usluga, te obrazložiti eventualne rezultate i istaći zaključke.

(2) Ukoliko je psiholog zakonima ili nekim drugim propisima spriječen u davanju podataka iz stavka 1. ovog članka određenim pojedincima ili skupinama, on im to mora unaprijed dati do znanja.

3. Upoznavanje korisnik psiholoških usluga s rezultatima psihološke procjene

Članak 8.

(1) Na zahtjev korisnik psiholoških usluga psiholog ga je dužan upoznati s rezultatima procjene njegovog psihičkog stanja.

(2) Iznimno, ako psiholog ocijeni da bi upoznavanjem korisnik psiholoških usluga s procjenom njegovog psihičkog stanja, korisnika psiholoških usluga doveo u teže psihičko stanje ili ocijeni da bi nastale štetne posljedice po korisnika psiholoških usluga odnosno po druge osobe iz njegove okoline, psiholog može korisnika psiholoških usluga samo djelomično upoznati s rezultatima ili mu uskratiti informaciju i zatražiti od nadležnih tijela odnosno stručnjaka poduzimanje potrebnih mjera za rješavanje ocijenjene situacije.

4. Kvaliteta odnosa s osobama s kojima se dolazi u profesionalni doticaj

Članak 9.

(1) Psiholog se svjesno ne smije ponašati na načine koji bi mogli ugrožavati osobe s kojima dolazi u doticaj. Psiholog ih ni u kojem slučaju neće podcjenjivati ili ponižavati, te će nastojati svesti na najmanju moguću mjeru traume tamo gdje se one mogu predvidjeti ili kada su neizbježne.

(2) U profesionalnom radu i ostalim djelatnostima koje dotiču profesionalnu ulogu psihologa zabranjeno je na bilo koji način seksualno ugrožavati ili stupati u seksualne odnose s osobama s kojima se dolazi u profesionalni doticaj.

5. Osobni problemi i pružanje profesionalnih usluga

Članak 10.

- (1) Psiholog mora biti svjestan da osobni problemi i vlastiti sukobi mogu utjecati na profesionalnu učinkovitost. U skladu s tim dužan je izbjegavati poduzimanje bilo kakvih aktivnosti koje bi mogle negativno utjecati na učenike, studente, sudionike u vlastitim istraživanjima, korisnike psiholoških usluga, kolege ili druge osobe s kojima dolaze u doticaj.
- (2) Psiholog mora biti svjestan vlastitih problema, te je dužan odmah potražiti pomoć s ciljem sprečavanja eventualnih vlastitih problema u profesionalnom radu.
- (3) Ako psiholog procijeni da uslijed osobnih problema nije u mogućnosti obavljati svoju stručnu djelatnost, on ju je dužan privremeno ograničiti, ili je za neko vrijeme, odnosno zauvijek prestati obavljati.

6. Zloupotreba utjecaja i rada psihologa

Članak 11.

- (1) Psiholog mora biti svjestan da njegov znanstveni i profesionalni stav i procjena mogu utjecati na život drugih ljudi, te stoga mora biti krajnje oprezan da se njegova uloga ne bi na bilo koji način zlouporabila.
- (2) Psiholog neće sudjelovati u stručnim aktivnostima kada se može pretpostaviti da bi se njegove vještine ili dobiveni podaci mogli krivo koristiti, osim ako za to ne postoje predviđeni korektivni mehanizmi.
- (3) Psiholog neće sudjelovati u aktivnostima koje su usmjerene manipulaciji pojedinaca, skupina ili javnog mnijenja, a u službi su promocije nečije socijalne moći.
- (4) Ako psiholog uoči zlouporabu ili krivu interpretaciju rezultata vlastitog rada, dužan je poduzeti odgovarajuće korake da ispravi ili na najmanju moguću mjeru svede ovakve zlouporabe ili krive interpretacije.

7. Višeznačni odnosi

Članak 12.

- (1) U mnogim zajednicama i situacijama psiholog ne može izbjeći neprofesionalne kontakte s osobama s kojima je inače u profesionalnom odnosu (korisnik psiholoških usluga, studenti, učenici, ispitanici). Psiholog stoga mora uvijek biti dovoljno osjetljiv i oprezan da ovi neformalni kontakti nemaju moguće negativne posljedice na te osobe. Psiholog mora izbjegavati ovakve odnose, ako pretpostavlja da oni mogu utjecati na njegovu objektivnost ili da mogu interferirati s učinkovitošću njegove profesionalne uloge. U skladu s tim, psiholog će izbjegavati preuzimanje profesionalnih obveza u situacijama kada već postojeći odnosi predstavljaju rizik, tj. mogu se negativno odraziti na dotičnu osobu.
- (2) Ako psiholog uoči da postoje ili se stvaraju potencijalno neprihvatljivi višeznačni odnosi, on će ih nastojati razriješiti u skladu s profesionalnom i etičkom odgovornošću struke.

8. Naplaćivanje psiholoških usluga

Članak 13.

- (1) Temeljni preduvjet za naplaćivanje usluga jest zakonski registrirana djelatnost. Psiholog može naplaćivati svoje usluge na način i u skladu s odgovarajućim propisima.
- (2) O Iznosu naknade za usluge psiholog obavještava korisnika psiholoških usluga na početku profesionalnog odnosa.
- (3) U svojim izvješćima korisnicima psiholoških usluga, izvorima financiranja istraživačkih projekata i slično, psiholog će ispravno i precizno navesti prirodu i sadržaj usluga ili istraživanja, iznose naknada, te tamo gdje je to potrebno navesti nalaze, tj. rezultate svoga rada.

9. Dokumentacija profesionalnog i znanstvenog rada

Članak 14.

- (1) Psiholog mora uredno i u skladu s propisima pohranjivati dokumentaciju o vlastitom profesionalnom ili znanstvenom radu s ciljem olakšavanja kasnijeg rada sebi ili drugim kolegama, s ciljem olakšavanja uvida u rezultate rada, te zadovoljavanja institucijskih ili zakonskih propisa. Psiholog je odgovoran za organiziranje i pohranjivanje dokumentacije prema pravilima struke.

b. Mjerenje i evaluacija

1. Evaluacija i dijagnosticiranje u profesionalnom kontekstu

Članak 15.

- (1) Psihologijska mjerenja, stručne preporuke, izvješća, kao i psihološka evaluacija i dijagnostika moraju biti temeljena na valjanim postupcima i tehnikama koje daju potrebne i dostatne podatke za interpretaciju, te su u skladu s namjenom za koju se koriste.

2. Kompetentnost i korištenje mjernih postupaka

Članak 16.

- (1) Psiholog koji razvija, primjenjuje, boduje, interpretira ili koristi psihologijske mjerne postupke, mora to činiti na način koji je u skladu s namjenom i potrebama istraživanja ili pružanja usluga.
- (2) Psiholog mora biti upoznat s mjernim karakteristikama korištenih postupaka, kao i s tehnikama primjene.
- (3) Psiholog mora biti svjestan ograničenja i nepreciznosti koje su sadržane u dijagnozama, prosudbama ili predviđanjima koja se odnose na individualna i grupna mjerenja. Mora biti osjetljiv na pogrešno korištenje psihologijskih mjernih postupaka i krivo interpretiranje

rezultata mjerenja, te je stoga dužan poduzimati odgovarajuće mjere da spriječi takvo postupanje.

(4) Psiholog ne smije dati na uvid rezultate psihologijskih mjerenja osobama koje nisu kvalificirane za korištenje takvih informacija.

3. Interpretiranje rezultata mjerenja

Članak 17.

(1) Pri interpretaciji rezultata mjerenja psiholog će uzeti u obzir sve osobine korištenog postupka, kao i obilježja pojedinca čiji se rezultati tumače. Time se nastoji povećati preciznost i kontrola mogućnosti krive interpretacije ostvarenih rezultata. Psiholog je dužan jasno istaći značajnije čimbenike koji utječu na njegovu suzdržanost pri interpretaciji.

4. Korištenje neodgovarajućih, zastarjelih i pretjerano korištenih mjernih postupaka

Članak 18.

(1) Psiholog neće donositi stručne procjene i odluke na temelju zastarjelih i pretjerano korištenih mjernih instrumenata, onih testova za koje nisu poznate mjerne karakteristike, te testova koji nisu standardizirani i normirani na adekvatnim populacijama.

5. Pružanje usluga testiranja

Članak 19.

(1) Psiholog mora biti upoznat sa svrhom za koju će se rezultati njegovog mjerenja koristiti, te u skladu s time i prilagođavati svoje postupanje i interpretiranje rezultata.

(2) Psiholog je odgovoran za odgovarajuću primjenu, interpretaciju i korištenje mjernih postupaka.

6. Osiguravanje sigurnosti testova

Članak 20.

(1) Psiholog je obvezan čuvati integritet i sigurnost testova i drugih psihologijskih mjernih postupaka pohranjivanjem na načine koji će onemogućiti kršenje načela i propisa o korištenju testova.

c) Zaštita tajne i privatnosti

1. Suglasnost za prikupljanje podataka

Članak 21.

(1) Pri preuzimanju poslova psiholog će nastojati s pojedincima ili organizacijama s kojima stupa u profesionalni odnos, razmotriti prirodu podataka koje će prikupiti, kao i moguće

korištenje, zlouporabu i zaštitu tih podataka. Za svako prikupljanje podataka mora se dobiti suglasnost uključenih osoba.

2. Čuvanje tajnosti podataka

Članak 22.

(1) Primarni je zadatak psihologa da u svojim profesionalnim odnosima poštuje prava osoba na vlastite tajne i intimu, te je stoga dužan poduzimati nužne mjere opreza da ovaj aspekt odnosa ni sa čim ne bude povrijeđen. U pismenim ili usmenim izvješćima, konzultacijama i slično, priopćavaju se samo nužni podaci zbog kojih je profesionalni odnos i uspostavljen.

(2) Povjerljive podatke o sudionicima vlastitih istraživanja, o svojim savjetodavnim ili kliničkim odnosima, podatke o korisnicima psiholoških usluga, organizacijama, učenicima ili studentima psiholog može davati samo i isključivo uz pristanak uključenih osoba.

d) Istraživanja i znanstveni rad

1. Planiranje istraživanja

Članak 23.

(1) Psiholog planira, provodi i izvještava o vlastitim istraživanjima u skladu s poznatim standardima znanstvene kompetentnosti i etike istraživanja.

(2) Psiholog planira svoja istraživanja tako da se na najmanju mjeru svedu mogućnosti krivih interpretacija rezultata.

(3) Pri planiranju istraživanja psiholog mora uvažavati etičku prihvatljivost tih istraživanja u skladu s ovim Kodeksom. Ako je neki problem etički nejasan, psiholog o njemu raspravlja s nadležnim tijelom Hrvatske psihološke komore (u nastavku teksta: Komora).

(4) Psiholog poduzima odgovarajuće mjere kojima štiti prava i dobrobit sudionika, drugih osoba na koje bi istraživanje moglo utjecati, kao i dobrobit životinja ako se ove koriste kao sudionici u istraživanju.

2. Dozvole institucija

Članak 24.

(1) Prije svakog istraživanja psiholog treba tražiti i posjedovati pismeno odobrenje od nadležnih institucija ili organizacija. Zahtjevu su dužni priložiti točne informacije o namjeni i planiranom tijeku istraživanja. Istraživanje moraju provoditi u skladu s dogovorenim postupkom.

3. Znanstvena odgovornost

Članak 25.

(1) Psiholog mora provoditi istraživanje kompetentno vodeći brigu o dostojanstvu i dobrobiti sudionika.

(2) Psiholog je odgovoran za etičke aspekte vlastitih istraživanja ili istraživanja koja se provode pod njihovim mentorstvom ili supervizijom.

(3) Istraživačima i njihovim asistentima dozvoljeno je izvoditi samo one zadatke za koje su kvalificirani ili posebno uvježbani.

(4) U slučaju istraživanja specijalnih populacija, psiholog je dužan savjetovati se sa stručnjacima za te populacije ispitanika.

(5) Prije samog istraživanja psiholog je dužan jednostavnim i razumljivim formulacijama objasniti sudionicima prirodu istraživanja i uzajamnih odgovornosti, osim u slučaju opažanja u prirodnim uvjetima i sličnim istraživanjima.

4. Suglasnost ispitanika

Članak 26.

(1) Potencijalnim se sudionicima mora ponuditi pravo da sami odluče žele li ili ne sudjelovati u ispitivanju, nakon što ih se upozna s njihovim obvezama, ograničenjima, potencijalnim posljedicama i rizicima istraživanja. Psiholog je dužan iskreno odgovarati na sva pitanja koja u svezi s planiranim istraživanjem postavljaju potencijalni sudionici.

(2) Za osobe koje nisu u stanju preuzeti odgovornost za sudjelovanje u istraživanju nužno je pružiti im odgovarajuće objašnjenje, dobiti odgovarajuće pristajanje, i priskrbiti odobrenje od zakonski nadležne osobe ili institucije.

5. Informiranje ispitanika o istraživanju

Članak 27.

(1) Psiholog ne smije krivo informirati ispitanike o prirodi i sadržaju istraživanja. Od ovoga se pravila može odstupiti isključivo u slučajevima kad ne postoje drugi načini i metode da se dođe do znanstvenih spoznaja koje imaju iznimnu vrijednost.

(2) Psiholog ne smije krivo informirati ispitanike o eventualnim neugodnim aspektima sudjelovanja u istraživanju, a koja bi mogla utjecati na njihovu odluku da sudjeluju (npr. negativna emocionalna stanja koja mogu rezultirati iz sudjelovanja u istraživanju, fizički rizici, bol ili slično).

(3) Ukoliko postoje opravdani razlozi za ne pružanja relevantnih informacija unaprijed, ovi moraju sudionicima biti objašnjeni što ranije, po mogućnosti neposredno nakon provedenog postupka, a svakako prije završetka cjelokupnog istraživanja.

(4) Tijekom istraživanja psiholog komunicira sa sudionicima isključivo u skladu s ograničenjima nacrtava istraživanja i s ulogom savjesnog znanstvenika.

(5) Nakon istraživanja psiholog je dužan pružiti mogućnost sudionicima da dobiju odgovarajuće informacije o prirodi, rezultatima i zaključcima istraživanja. Psiholog će nastojati otkloniti sve nejasnoće, nedoumice ili sumnje koje možda postoje kod ispitanika.

(6) Ukoliko valjani znanstveni ili humani razlozi mogu opravdati uskraćivanje pružanja informacija, psiholog mora poduzeti odgovarajuće mjere da se na najmanju moguću mjeru svedu eventualni rizici za sudionike.

(7) Nakon istraživanja psiholog je dužan na odgovarajući način nagraditi trud koji su sudionici uložili tijekom istraživanja.

6. Korištenje životinja u istraživanjima

Članak 28.

(1) Životinje se u istraživanjima tretiraju krajnje humano, jer su nezaštićena bića koja ne mogu preuzeti odgovornost za ono što im se tijekom eksperimentiranja događa.

(2) Psiholog koji eksperimentira sa životinjama odgovoran je za njihov tretman tijekom držanja u laboratoriju, te je dužan voditi brigu i nadgledati njihove životne uvjete. Dužan je poduzimati sve moguće mjere za uklanjanje neugodnih životnih uvjeta, infekcija, bolesti i boli.

(2) Eksperimentalni postupci koji kod životinja izazivaju bol, stres ili deprivaciju bilo koje vrste, koriste se isključivo onda kad ne postoje drugi načini i metode da se dođe do znanstvenih spoznaja koje imaju iznimnu vrijednost. Pri tome valja imati na umu da neke životinjske vrste manje pate od drugih, stoga treba poznavati ova obilježja pojedinih vrsta, te birati pripadnike vrste koja je otpornija na bol i neugodan tretman.

(3) U laboratorijskim se istraživanjima koristi što je moguće manji broj eksperimentalnih životinja. Broj životinja se može značajno reducirati kvalitetnim eksperimentalnim nacrtom i odgovarajućim statističkim postupcima.

(4) Kada je iz humanih razloga nužno terminalno spriječiti bol i patnje životinja, to se čini brzo i u skladu s provjerenim postupcima. Potrebno je poznavati odgovarajuće metode eutanazije za različite vrste.

7. Izvještavanje o istraživanju

Članak 29.

(1) Psiholog mora točno i precizno izvještavati o rezultatima svojih istraživanja. Falsificiranje znanstvenih podataka negira temeljna etička načela i smisao znanosti.

(2) Psiholog neće prikazivati tuđe ideje i podatke kao svoje. Plagiranje je ekstremni oblik neetičnog odnosa prema tuđem radu.

(3) Ako psiholog naknadno utvrdi značajnu pogrešku u vlastitim, već publiciranim rezultatima, mora poduzeti potrebne korake da ovu pogrešku obznani i ukloni.

(4) Psiholog se smije javljati kao autor u znanstvenim publikacijama samo s vlastitim radovima ili kao koautor u onima u kojima je dao svoj značajan doprinos. Autorstvo odražava relativan znanstveni doprinos, a ne postojeći znanstveni, stručni ili socijalni položaj. Manji se doprinos realizaciji istraživanja obznanjuje u skladu s pravilima publikacije u kojoj se rad objavljuje (npr. u fusnoti ili uvodnim napomenama).

(5) Student se javlja kao prvi autor u zajedničkom radu, ako je ovaj uglavnom utemeljen na njegovoj magistarskoj tezi ili doktorskoj disertaciji.

(6) Psiholog ne smije objaviti, kao originalne, one podatke koji su već objavljeni negdje drugdje. To ne znači da se radovi ne mogu ponovno objaviti na drugom mjestu, ali onda moraju sadržavati odgovarajuću napomenu u kojoj je navedena izvorna publikacija.

(7) Nakon objavljivanja rezultata istraživanja psiholog je dužan omogućiti zainteresiranim znanstvenicima uvid u pohranjene podatke. Na taj se način može izvršiti reanaliza i verifikacija izvedenih zaključaka. Pri tome je nužno zaštititi tajnost podataka o sudionicima i vlastita autorska prava.

(8) Preporučuje se petogodišnje pohranjivanje originalnih protokola i trajno pohranjivanje kompjutorske baze podataka publiciranih radova.

8. Recenzije

Članak 30.

(1) Psiholog koji dobiva na recenziju istraživačke radove, prijedloge projekata, kandidature za stipendije, radna mjesta i slično, mora se ponašati tako da zaštiti tajnost podataka i autorska prava osoba čije materijale recenziraju.

e) Obrazovanje psihologa

1. Obrazovanje i profesionalno usavršavanje psihologa

Članak 31.

(1) Psiholog koji je nadležan i odgovoran za obrazovanje i profesionalni razvoj drugih psihologa mora težiti kompetentnom planiranju obrazovnih programa. Ovi programi moraju omogućavati stjecanje potrebnih znanja, vještina i iskustava koja udovoljavaju zahtjevima za stjecanje odgovarajućih diploma, potvrda, licenci ili drugih ciljeva kojima je program namijenjen.

(2) Psiholog je dužan stalno se obrazovati i pratiti napredak u struci, a što je i obveza prema korisnicima psiholoških usluga kako bi im uvijek mogao pružiti vrhunsku uslugu. S time u svezi pratit će na najprikladniji način stručne rezultate svog rada.

2. Pružanje informacija i objektivnost pri podučavanju

Članak 32.

(1) Kad je uključen kao nastavnik u obrazovni proces ili u bilo koju vrstu treninga, psiholog mora pružati točne informacije temeljene na znanstvenim spoznajama, te prikazivati činjenice i obrazlagati pojave s najvišim stupnjem objektivnosti.

(2) Kad je uključen kao nastavnik u obrazovanje ili kao voditelj bilo koje vrste treninga, psiholog mora biti svjestan moći koju ima nad učenicima (studentima, polaznicima, superviziranima), te izbjegavati ponašanja kojima će zlorabiti svoj položaj, ponižavati ili na bilo koji način ugrožavati integritet i samopoštovanje učenika.

3. Ograničenja podučavanja

Članak 33.

(1) Psiholog neće podučavati korištenju specijaliziranih tehnika ili postupaka (poput hipnoze, biofidbeka, projektivnih tehnika i slično), one osobe koje nemaju temeljno obrazovanje, specijalizaciju, radno iskustvo ili neki drugi dokaz stručnosti.

4. Oglašavanje neakademskih programa

Članak 34.

(1) Psiholog je odgovoran za oglašavanje, izdavanje pisanih materijala, brošura, plakata i slično te za obrazovne programe koji ne rezultiraju stručnim profesionalnim kvalifikacijama (npr. različita predavanja, seminari). U pripremi tih programa mora opisati populaciju kojoj je program namijenjen, ciljeve obrazovnog programa, predavače, kao i cijenu programa.

f) Oglašavanje i nastupi u javnosti

1. Definicija javnih nastupa

Članak 35.

(1) Psiholog obavlja svoju profesionalnu ulogu i javnim nastupima. Javnim se nastupima smatraju svi oblici plaćenih i neplaćenih oglašavanja usluga, izdavanje pisanih, audio ili video materijala, publiciranje u stručnim i inim časopisima, intervjui i komentari dati javnim glasilima, davanje stručnih mišljenja u sudskim postupcima, predavanja i recenzije.

2. Odgovornost za javne nastupe

Članak 36.

(1) Psiholog preuzima potpunu osobnu odgovornost za vlastite javne nastupe. Oni moraju biti u skladu s ovim Kodeksom.

(2) U javnim nastupima psiholog ne smije davati netočne podatke koji bi mogli zavesti primatelja informacija. Psiholog je prije svega dužan davati točne podatke o vlastitom obrazovanju, iskustvu i kompetentnosti, akademskom stupnju, publikacijama i rezultatima istraživanja, o svom profesionalnom statusu i zaposlenju, o uslugama koje pruža, o znanstveno ili klinički potvrđenim rezultatima pružanja tih usluga i o cijenama pružanja usluga.

3. Nastupi u javnim glasilima

Članak 37.

(1) Kada nastupa ili kada komentira neke pojave putem javnih glasila, pisanih članaka, radio ili televizijskih programa, javnih predavanja i slično, psiholog mora nastojati da njegov nastup bude utemeljen na odgovarajućoj psihologijskoj literaturi i praksi, te da iznesene tvrdnje i sveukupno ponašanje bude u skladu s ovim Kodeksom.

h) Savjetovanje i tretmani

1. Strukturiranje odnosa u tretmanu

Članak 38.

(1) Na početku tretmana psiholog obrazlaže i dogovara s korisnicima psiholoških usluga tijekom tretmana, eventualno naplaćivanje i povjerljivost podataka.

(2) Psiholog nastoji otvoreno odgovarati na sva pitanja korisnika psiholoških usluga, kako bi se izbjegli bilo kakvi nesporazumi oko tretmana.

(3) Kad je psiholog još uvijek polaznik edukacije iz psihološkog tretmana i terapije, korisnika psiholoških usluga treba upoznati i s tom činjenicom. Također ga treba upoznati i sa supervizorom terapijskog procesa.

2. Obiteljski i bračni tretmani

Članak 39.

(1) Kad psiholog pruža usluge većem broju osoba koje su u međusobnom odnosu (npr. supružnici, roditelji i djeca), nastoji pojasniti tko je korisnik psiholoških usluga u tretmanu te svoj odnos sa svakom osobom. Ovo pojašnjenje uključuje ulogu psihologa, kao i korištenje dobivenih podataka.

(2) U slučaju da je izložen sukobljenim ulogama (npr. da kao bračni savjetnik supružnika bude pozvan na svjedočenje u postupku razvoda braka), psiholog nastoji pojasniti svoj položaj, prilagoditi se tim ulogama, ili se iz njih povući na prikladan način.

3. Pružanje usluga osobama koje su već drugdje u tretmanu

Članak 40.

(1) Pri odlučivanju o pružanju terapijskih usluga osobama koje su već u tretmanu negdje drugdje, psiholog pažljivo razmatra sadržaj tretmana i potencijalnu dobrobit korisnika psiholoških usluga. Ove sadržaje raspravlja sa samim korisnikom psiholoških usluga ili drugom osobom koja ga zastupa, kako bi se smanjio rizik zbunjivanja i nesporazuma. U slučaju potrebe, psiholog se savjetuje sa stručnjacima koji su također uključeni u terapijski proces.

4. Prekidanje pružanja tretmana i terapijskih usluga

Članak 41.

(1) U slučajevima kada se tretmani ili terapijske usluge moraju prekinuti zbog razloga poput bolesti i nedostupnosti psihologa, ili pak zbog preseljenja ili financijskih poteškoća korisnika psiholoških usluga, psiholog nastoji planirati i organizirati dalju brigu za korisnika psiholoških usluga.

g) Rješavanje etičkih pitanja

1. Razjašnjavanje etičkih pitanja

Članak 42.

(1) Ako psiholog nije siguran da li je određena situacija ili neka planirana akcija u skladu s ovim Kodeksom, dužan se je savjetovati s nadležnim tijelom Komore.

2. Neformalno rješavanje etičkih problema

Članak 43.

(1) Psiholog koji uočava da njegov kolega krši etičke principe profesionalnog ponašanja, dužan ga je na to upozoriti i na neformalan način pokušati pomoći u razrješenju problema.

3. Prijava kršenja Etičkog kodeksa

Članak 44.

(1) Ukoliko se očito kršenje Kodeksa nikako ne može razriješiti na kolegijalan i neformalan način, psiholog je dužan izvijestiti Komoru koja će poduzeti potrebne mjere.

(2) Psiholog se ne smije baviti prijavama koje imaju za cilj nekoga povrijediti ili poniziti, a ne zaštititi struku.

4. Suradnja s disciplinskim tijelima Komore

Članak 45.

Psiholog je dužan surađivati s disciplinskim tijelima Komore u kontroli i promociji etičkih pitanja.

5. Odnosi prema drugim psiholozima

Članak 46.

(1) Častan će se psiholog odnositi prema drugim psiholozima onako kako bi on želio da se odnose prema njemu.

(2) Svojim učiteljima iskazivat će poštovanje i zahvalnost za znanje, vještine i odgoj koje je od njih primio.

(3) Ako drugi psiholog zatraži od njega stručni savjet i pomoć, pružit će mu je nesebično i prema svom najboljem znanju.

6. Odnos prema Komori i Hrvatskom psihološkom društvu

Članak 47.

(1) Psiholog će Hrvatsku psihološku komori i Hrvatsko psihološko društvo smatrati svojim stručnim maticama, čuvajući i promičući im ugled, kako u struci tako i u široj javnosti.

(2) Psiholog je dužan poštivati opće akte i sve druge upute Hrvatske psihološke komore i na vrijeme ispunjavati sve obveze prema Komori.

IV. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 48.

(1) Poštivanje odredaba ovog Kodeksa obvezatno je za sve psihologe.

(2) Povrede i sankcije povreda ovog Kodeksa utvrdit će se općim aktom Komore.

(3) Psiholog je dužan odbiti svaku stručnu radnju koja je u suprotnosti s ovim Kodeksom, a Komora mu je dužna u tome pomoći svojim ugledom i pravnim sredstvima, ako se za to ukaže potreba.

Članak 49.

(1) Ovaj Kodeks stupa na snagu osmog dana po objavi na WEB stranici Komore.

**PREDSJEDNIK HRVATSKE
PSIHOLOŠKE KOMORE
Snježana Biga-Friganović, prof.**